

1. Samo (...) zgłoszenie zarzutu istnienia zapisu na sąd polubowny nie może w żadnym wypadku stanowić podstawy odrzucenia pozwu. Dla wywołania takiego skutku zarzut musi być zasadny, co podlega ocenie sądu.

2. [R]zeczą sądu jest wyjaśnienie, czy rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego, co obejmuje również ocenę ważności zapisu.

**Postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 17 maja 2006 r.
I CSK 16/06**

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Gerard Bieniek

SSN Stanisław Dąbrowski

w sprawie z powództwa „L. F. O.” Spółki z o.o. w M. przeciwko „K. B.” S.A. w W. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 maja 2006 r., skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 12 sierpnia 2005 r.,

uchyła zaskarżone postanowienie oraz postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 16 marca 2005 r.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 16 marca 2005 r. Sąd Okręgowy odrzucił pozew L. F. O. sp. z o.o. w M. przeciwko K. B. S.A. w W., przyjmując, że rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego. Sąd Okręgowy nie uwzględnił argumentu strony powodowej, że zapis na sąd polubowny jest nieważny. Uznał bowiem, że nie jest uprawniony do badania ważności takiego zapisu. Stanowisko Sądu pierwszej instancji podzielił Sąd Apelacyjny, który postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2005 r. oddalił zażalenie strony powodowej.

W skardze kasacyjnej powodowa spółka, zarzucając w ramach drugiej podstawy kasacyjnej naruszenie art. 697 § 2, art. 711 i 712 oraz art. 202 k.p.c., wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i postanowienia Sądu Okręgowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

W odpowiedzi na skargę strona pozwana wniosła o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie w całości, oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według obowiązujących przepisów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Do oceny trafności zaskarżonego orzeczenia zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 17, poz. 1478).

Wbrew stanowisku Sądów pierwszej i drugiej instancji, sąd rozpoznający zarzut istnienia zapisu na sąd polubowny był uprawniony do dokonania oceny ważności tego zapisu.

Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 4 k.p.c., sąd odrzuca pozew, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego. Odrzucenie pozwu z tego powodu wymaga zgłoszenia przez pozwanego należycie uzasadnionego zarzutu przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (art. 202 zd. pierwsze). **Samo jednak zgłoszenie zarzutu istnienia zapisu na sąd polubowny nie może w żadnym wypadku stanowić podstawy odrzucenia pozwu. Dla wywołania takiego skutku zarzut musi być zasadny, co podlega ocenie sądu.** O istnieniu obowiązku sądu badania zapisu na sąd polubowny przesądzają następujące argumenty. Po pierwsze, z art. 199 § 1 pkt 4 k.p.c. wynika, że odrzucenie pozwu następuje, gdy rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego. Rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego tylko wówczas, gdy spór objęty jest zapisem na sąd polubowny, przy czym nie ulega wątpliwości, że zapis ten musi być ważny. Należy również stwierdzić, że do sądu należy ocena, czy zachodzą przesłanki odrzucenia pozwu. W konsekwencji przyjęć trzeba, że **rzeczą sądu jest wyjaśnienie, czy rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego, co obejmuje również ocenę ważności zapisu.** Po drugie, za uznaniem kompetencji sądu do badania ważności zapisu na sąd polubowny przemawia wzgląd na ekonomię procesową. Zaaprobowanie poglądu Sądów obu instancji o dopuszczalności zajmowania się kwestią ważności zapisu na sąd polubowny dopiero w ramach rozpoznawania

skargi o uchylenie wyroku tego sądu prowadziłyby bowiem do konieczności wytoczenia powództwa przed sądem polubownym nawet wówczas, gdyby od początku nie budziło wątpliwości, że zapis taki nie jest ważny. Po trzecie wreszcie, należy podkreślić, że powołaną wyżej ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. do kodeksu postępowania cywilnego dodano przepis art. 1165 § 2 wyłączający odrzucenie pozwu lub wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego w razie wniesienia do sądu sprawy dotyczącej sporu objętego zapisem na sąd polubowny w sytuacjach, gdy zapis na sąd polubowny jest nieważny, bezskuteczny, niewykonalny albo utracił moc, jak również wtedy, gdy sąd polubowny orzekł o swej niewłaściwości. Dodanie przytoczonego przepisu jest wyrazem zaaprobowania przez ustawodawcę kompetencji sądu do badania zapisu na sąd polubowny po podniesieniu odpowiedniego zarzutu przez pozwanego. Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że uprawnienie takie jeszcze na gruncie poprzedniego stanu prawnego można było wywieść z przepisów regulujących odrzucenie pozwu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2004 r., IV CK 144/04, niepubl.).

Na marginesie wskazać trzeba na niekonsekwencję w argumentacji Sądu Apelacyjnego, który – negując swoją kompetencję do oceny ważności zapisu na sąd polubowny – rozważał jednak także problem obowiązywania tego zapisu.

Z podanych względów należało uznać, że Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, odmawiając dokonania oceny ważności zapisu na sąd polubowny, nie rozpoznały istoty sprawy. Zaszła zatem konieczność uchylenia postanowień wydanych przez oba te Sądy (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

Źródło: Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego